

Van Joodse afkomst én geloven in Jezus

Bespreking van het boek van rabbijn Lody van de Kamp (*Alleen*, Zoetermeer, Uitgeverij Mozaïek, 2010), 202 blz., € 15,90.

Dr. Kees van den Boogert

Alleen

Een aansprekende roman

De nieuwe roman *Alleen* van rabbijn Lody van de Kamp heb ik in één adem uitgelezen.

De roman sprak me erg aan, omdat in het boek een aantal controversiële onderwerpen wordt aangesneden die met de veiligheid en het bestaansrecht van Israël te maken hebben. Daarbij wordt ook het conflict tussen Israël en de Palestijnen niet uit de weg gegaan. Toen ik in Israël mocht wonen en werken hielden deze onderwerpen mezelf ook bezig en heb ik als christen getracht op die vragen een antwoord te krijgen. Een antwoord krijgen is één, maar een antwoord formuleren is nog heel wat anders. Als christen moet je daar erg terughoudend in zijn. Nu deze onderwerpen van orthodox-Joodse zijde in romanvorm ter sprake worden gebracht, werd mijn aandacht gelijk getrokken en ontdekte ik al lezend hoe daarmee in die kringen geworsteld wordt. De huidige staat Israël blijkt zeker nog geen definitief antwoord te zijn.

Het verhaal

In het boek draait alles om Erna. Zij is een orthodox-Joodse vrouw die in Bergen-Belsen al haar naasten heeft verloren en alleen naar Nederland terugkeert. Bij de opbouw van haar leven blijft de *shoa* permanent meespelen. Ze stelt zich de vraag of ze nog wel nieuwe hechte

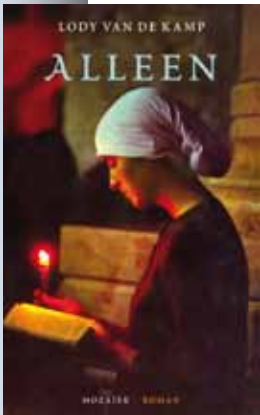
relaties kan aanknopen. Zijn het geen voorbode voor het opnieuw afscheid moeten nemen en loslaten? Met grote aarzeling vertrekt ze vanuit Nederland naar Israël. Van huis uit had ze immers een antizionistische opvoeding meegekregen. Loop je met je terugkeer de Messias niet voor de voeten? Maar anderzijds, zouden er, als er voor de oorlog in orthodoxe kring gehoor gegeven zou zijn aan de oproep naar Israël te gaan, niet tal van Joden in leven gebleven zijn? In het kibboetsleven komt ze in aanraking met het niet-religieuze zionisme. Dat hecht geen waarde aan de rituelen die bij de joodse traditie horen. Bovendien wordt ze in die kringen opnieuw geconfronteerd met het toepassen van geweld. Het herinnert haar aan het geweld in de kampen waarin ze tijdens de oorlog verbleef. Mag je als Jood wel zo gewelddadig zijn? Ook als het de Arabieren betreft? Pas je dan niet dezelfde middelen toe? Het zijn vragen die haar bezig houden, zeker nadat ze in gesprek is geweest Samah, een Arabische vrouw die in de buurt van de kibboets woont waar Erna verblijft. Ze verlaat het kibboetsleven en trekt naar Tel Aviv. Daar komt ze in een meer religieuze omgeving en leert via een familie het religieuszionisme kennen. Rabbijn Zwi Jehoeda Kook houdt haar voor dat de stichting

Dr. Kees van den Boogert

boekbespreking

Van Joodse afkomst én geloven in Jezus

van de staat Israël het middel in Gods hand is om de verlossing tot stand te brengen. Naar zijn opvatting passen ook niet-religieuze Joden in Gods plan. Uit het profane zal het heilige voortkomen. Erna twijfelt. Is dat wel zo? Het zich opnieuw hechten aan mensen blijkt ook in Israël de voorbode te zijn van het opnieuw pijnlijk afscheid moeten nemen. Erna verbindt zich aan Jossef. Jossef komt gewond terug van het front uit de oorlog van 1956. Hij is invalide. Erna en Jossef vervreemden van elkaar. Opnieuw moet afscheid worden genomen van iemand van wie ze is gaan houden. Dan komt Erna in de orthodoxe wijk Mea Shearim in Jeruzalem. Dat voelt aan als thuis-komen. Ze ontmoet daar een vrouw, Zlatte, die tot de Satmar-beweging behoort. Zlatte zorgt ervoor dat Erna met een weduwnaar in contact wordt gebracht. Met hem huwt ze, maar ze verkeert dan opeens in kringen die van mening zijn dat de stichting van de staat de oorsprong van alle ellende in het huidige Israël is. Het gedachtengoed van *Neitura Karta*, een beweging die de staat verwerpt, is haar eigen geworden. Ze keert daarmee terug naar

de opvattingen van de hoofdstroom van de orthodoxie van voor de *shoa*.

Nog is het afscheid nemen niet voorbij. Bij een aanslag op een bus raakt Erna gewond. Haar man en twee kleindochters komen om het leven. De aanslag werd gepleegd door een jongetje dat door de Arabische vrouw Samah, met wie Erna jaren tevoren bij de kibboets gesproken heeft, werd opgevoed. Nu delen de beide vrouwen de kamer in het ziekenhuis. In die kamer onthult Samah aan Erna de identiteit van de dader. Een onthulling die tot nadenken stemt.

Open einden

De Roman van Lody van de Kamp stelt veel principiële vragen aan de orde. Sluitende antwoorden worden niet gegeven. Het is daarom terecht een boek met open einden gebleven. De huidige staat Israël behoort in zijn visie duidelijk niet tot de 'laatste dingen', hoogstens tot de 'voorlaatste'. Tot de 'laatste dingen' behoort immers de komst van de Messias en een leven in het land overeenkomstig de Thora.

Colofon

Commissie van redactie

drs. C.J. van den Boogert
ds. A. Brons
ds. D.J.K.G. Ruiter

Eindredacteur

drs. C.J. van den Boogert
Graspieper 8
8081 ZR Elburg
tel.: (0525) 69 02 22
e-mail:
keesvandenboogert@kpnmail.nl

Internetpagina

www.kerkenisrael.nl

Administratieadres

Landelijk kerkelijk bureau
van de Chr. Geref. Kerken
Ghandistraat 2
3902 KD Veenendaal
Postbus 334
3900 AH Veenendaal
tel. (0318) 58 23 50
fax (0318) 58 23 51
e-mail: lkb@cgk.nl

Penningmeester

H. van Braak
Prins Willem-Alexanderpark 133
3905 CD Veenendaal

tel.: (0318) 51 54 27

e-mail:

penningmeester@kerkenisrael.nl

Bankrekeningnummer 365271,
t.n.v. Dep. Kerk & Israël Chr. Geref
Kerken te Veenendaal

Voor legaten en schenkingen
kunt u contact opnemen met de
penningmeester; hij geeft ook
gaarne informatie over diverse aan
te bevelen projecten.